

Pénzügyi vállalkozások könyvvizsgálata

Kovács Zoltán

2025. január 30.

Tartalom

1. Fejezet Piaci áttekintés, fogalmak

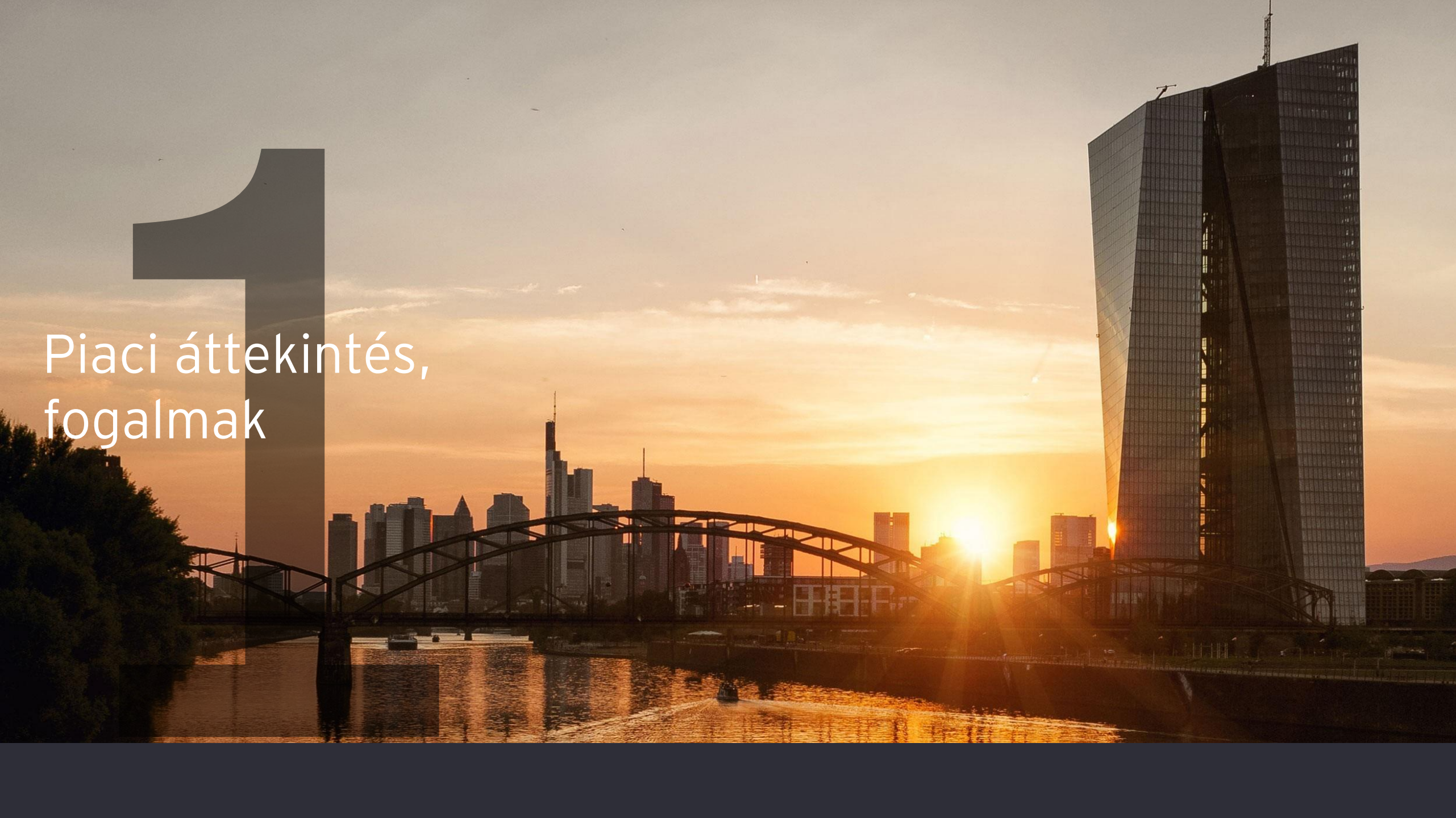
2. Fejezet Számviteli szabályozás

- ▶ Hazai szabályozás (követeléskezelő cégek)
- ▶ Nemzetközi szabályozás (követeléskezelő cégek)

3. Fejezet Egyenleg megerősítések

Piaci áttekintés,
fogalmak

Pénzügyi vállalkozások statisztika

Ismérv	Összesen	HAS	IFRS
Piaci szereplők	240 darab	229 darab	11 darab
Arány	100%	95%	5%
Mérlegfőösszeg	3,380,217 m Ft	2,232,167 m Ft	1,148,050 m Ft
Arány	100%	66%	34%
Tárgyévi eredmény	81,467 m Ft	67,722 m Ft	13,745 m Ft
Arány	100%	83%	17%

Forrás: MNB,
Aranykönyv 2023

Pénzügyi vállalkozás - HPT 9.§ (1)

9. § (1) Pénzügyi vállalkozás

a) az a pénzügyi intézmény, amely - a 3. § (1) bekezdés d) és e) pontjában, valamint a 8. § (2) bekezdésében meghatározott tevékenység kivételével -, egy vagy több pénzügyi szolgáltatást, vagy fizetési rendszer működtetését végzi, és
b) a pénzügyi holding társaság.

- ▶ (2) Pénzügyi ügynöki tevékenységet a bankközi piacon pénzügyi vállalkozás csak kizárólagos tevékenységként végezheti.
- ▶ (3) Külföldi pénzügyi vállalkozás fióktelepe útján a 3. § (1) bekezdés b) és c), valamint g)-l) pontjában, illetve a 3. § (2) bekezdés a)-d) és f) pontjában meghatározott tevékenységet végezhet, ha ezek végzésére a székhelye szerinti illetékes felügyeleti hatóságtól engedéllyel rendelkezik.
- ▶ (4) Az alapítványi formában működő pénzügyi vállalkozás gazdasági tevékenysége keretében kizárólag a 3. § (1) bekezdés a) g) pontjában meghatározott pénzügyi szolgáltatási tevékenységet, és
b) i) pontja szerinti pénzügyi szolgáltatás közvetítéséből ügynöki tevékenységet végezhet.

Pénzügyi szolgáltatás, kiegészítő pénzügyi szolgáltatás - HPT 3.§ (1)

▶ Pénzügyi szolgáltatás

- ▶ *a) betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz nyilvánosságtól történő elfogadása (kizárólag hitelintézet),*
- ▶ *b) hitel és pénzkölcsön nyújtása,*
- ▶ *c) pénzügyi lízing,*
- ▶ *d) pénzforgalmi szolgáltatás nyújtása (kizárólag hitelintézet),*
- ▶ *e) elektronikus pénz kibocsátása (kizárólag hitelintézet),*
- ▶ *f) olyan papír alapú készpénz-helyettesítő fizetési eszköz (például papír alapú utazási csekk, váltó) kibocsátása, illetve az ezzel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása, amely nem minősül pénzforgalmi szolgáltatásnak,*
- ▶ *g) kezesség és garancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása,*
- ▶ *h) valutával, devizával - ide nem értve a pénzváltási tevékenységet -, váltóval, illetve csekkel saját számlára vagy bizományosként történő kereskedelmi tevékenység,*
- ▶ *i) pénzügyi szolgáltatás közvetítése,*
- ▶ *j) letéti szolgáltatás, széfszolgáltatás,*
- ▶ *k) hitelreferencia szolgáltatás, valamint*
- ▶ *l) követelésvásárlási tevékenység.*

▶ Kiegészítő pénzügyi szolgáltatás

- ▶ *a) pénzváltási tevékenység;*
- ▶ *b) fizetési rendszer működtetése;*
- ▶ *c) pénzfeldolgozási tevékenység;*
- ▶ *d) pénzügyi ügynöki tevékenység a bankközi piacon;*
- ▶ *e) forgatható utalvány kibocsátására irányuló tevékenység.*
- ▶ *f) hitel-tanácsadási tevékenység*

A cityscape at sunset. In the foreground, a river flows with a small boat. A bridge with a large arch spans the river. In the background, a city skyline is visible, including a prominent skyscraper. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow. A large, semi-transparent blue graphic element is on the left side of the image.

Számviteli szabályozás

Fontosabb hazai jogszabályi háttér és számviteli szabályozás

250/2000
Korm.
rendelet

a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

2013. évi
CCXXXVII tv.

a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról („HPT”)

2000. évi
C tv.

a számvitelről

250/2000 kormány rendelet hatóköre

Főbb hatókör része

- Beszámolási és könyvvezetési kötelezettség
- Mérleg tagolás, tételeinek tartalma
- Mérlegtételek értékelése, valós értéken történő értékelés
- Eredménykimutatás tartalma,
- Könyvvezetési és egyéb előírások
- Kiegészítő melléklet
- Pénzügyi vállalkozások sajátos előírásai
- *7. melléklet - Értékvesztés és céltartalék képzés követelményei*

Hazai számviteli sajátosságok

- 250/2000-es kormányrendelet
 - Kamatelszámolás sajátosságai (esedékességkor), kamatfüggősítés szabálya (30 nap)
 - Jutalék elhatárolás gyakorlata összemérés elve alapján
- 39/2016-os MNB rendelet a nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről
 - ▶ Ügyfelekkel szembeni követelések értékelése
 - ▶ A Hpt. szerinti pénzügyi és nem pénzügyi szolgáltatásból származó követelésre kell alkalmazni
 - ▶ Kitettségek minősítése (egyedi és csoportos)
 - ▶ Teljesítő és nem teljesítő kitettségek ezeken belül külön jelölve az átstrukturált szerződéseket
 - ▶ Legalább negyedévente kell minősíteni a kitettségeket

Fontosabb nemzetközi számviteli standardok

IFRS 9

Pénzügyi instrumentumok: Besorolás és értékelés: milyen értékelési kategóriába kerüljön egy eszköz vagy forrás, és utána hogyan kell értékelni?

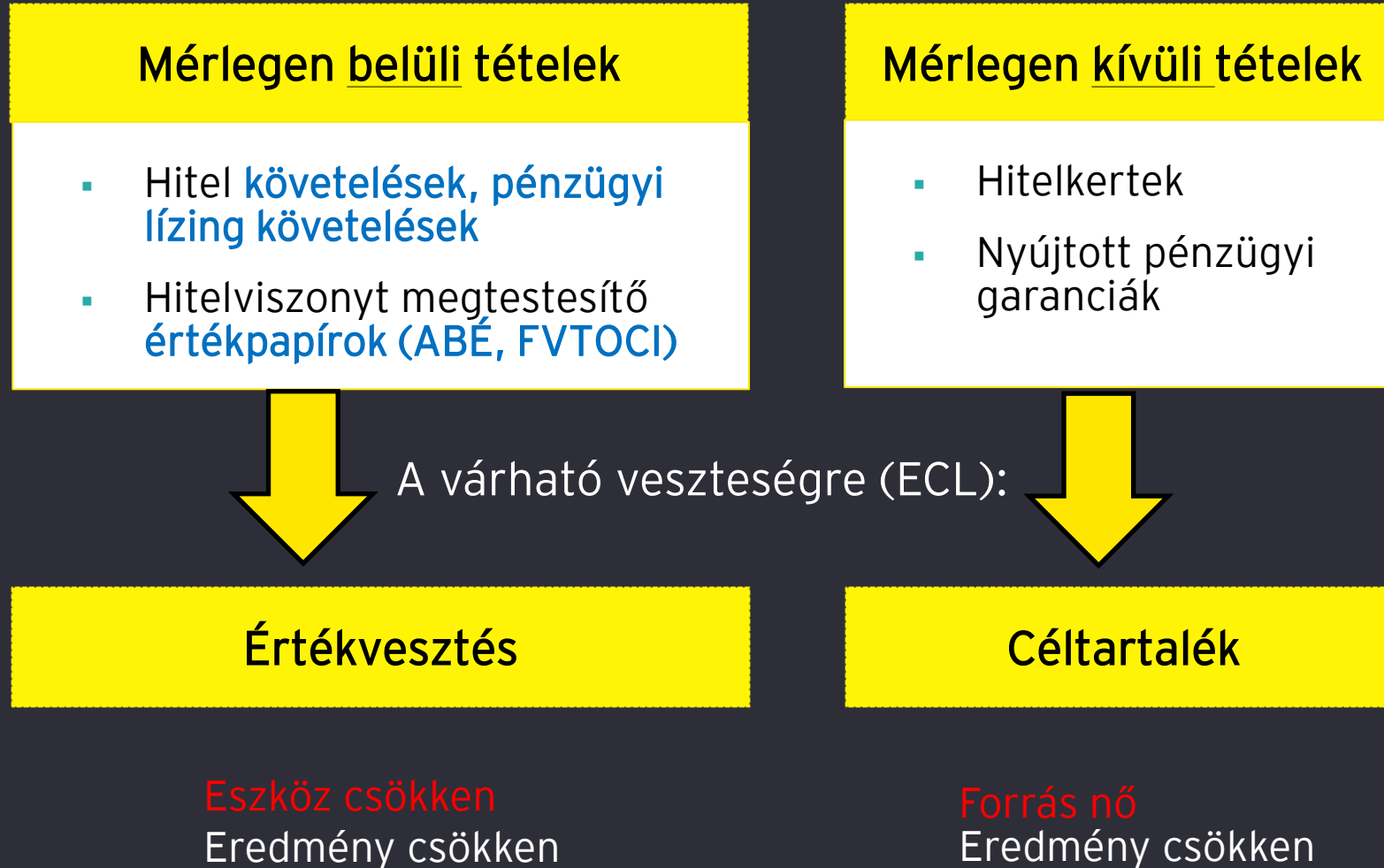
IFRS 13

Valós értékelés

IFRS 9 hatóköre

Szakasz	Főbb hatókör része	Nincs a standard hatókörében
1. Besorolás és értékelés	<ul style="list-style-type: none">• Pénzügyi instrumentumok• Hitelnyújtás (loan commitments)• Követelések a vevőkkel kötött szerződésekből (IFRS 15)	<ul style="list-style-type: none">• Lízing szerződések (IFRS 16)• Részesedések leányvállalatokban, társult vállalkozásokban (IAS 28)
2. Értékvesztés	<ul style="list-style-type: none">• Pénzügyi instrumentumok• Lízing szerződések (lízingbe adó) (IFRS 16)• Követelések a vevőkkel kötött szerződésekből (IFRS 15)	

IFRS 9 - Pénzügyi eszközök értékvesztése

IFRS 9 - Értékvesztés fogalmak

Stage 1

Stage 2

Stage 3

Csoportos értékelési
módszertan

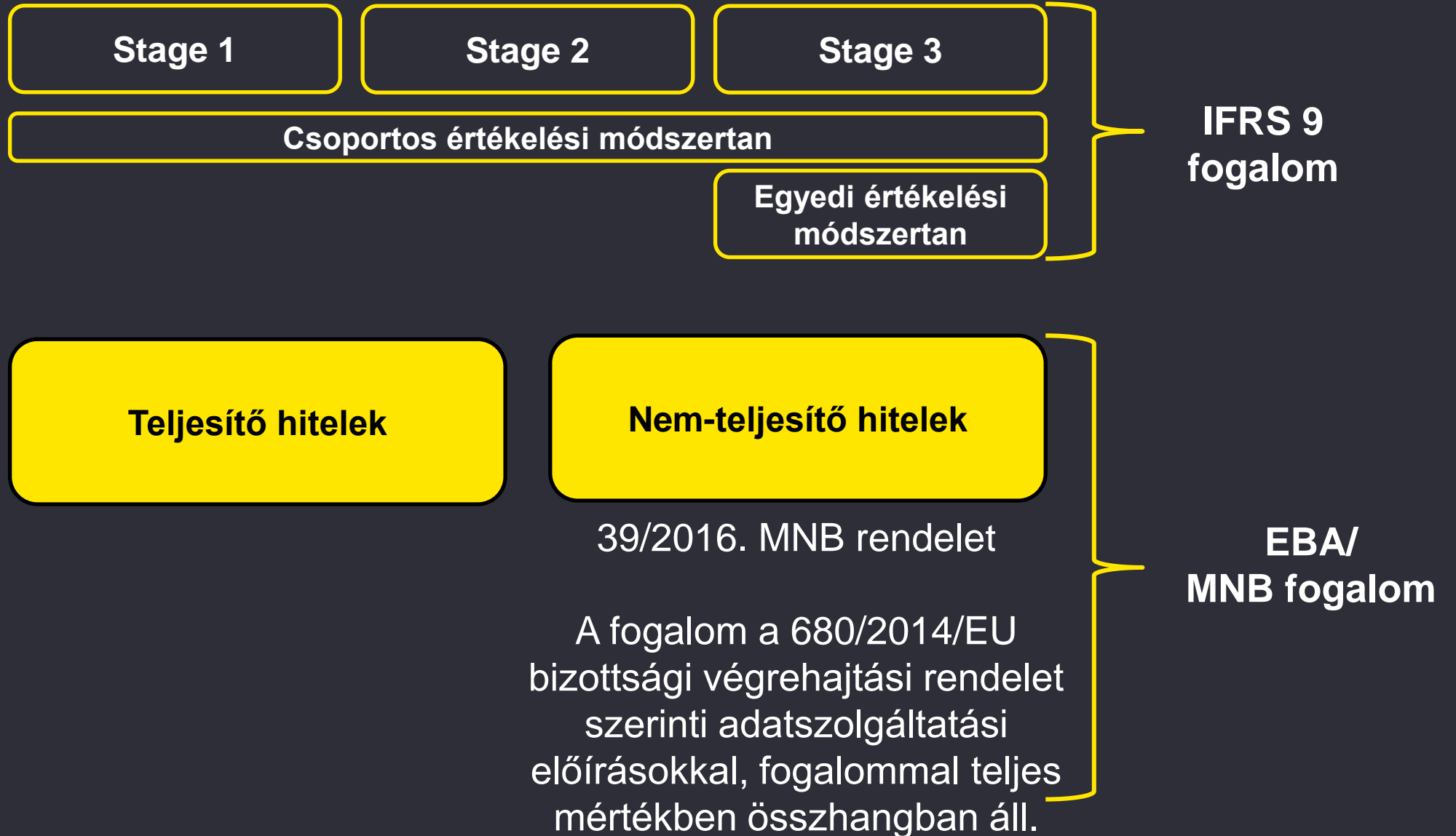
$$\text{ECL} = \text{PD} \times \text{LGD} \times \text{EAD}$$

Egyedi értékelési
módszertan

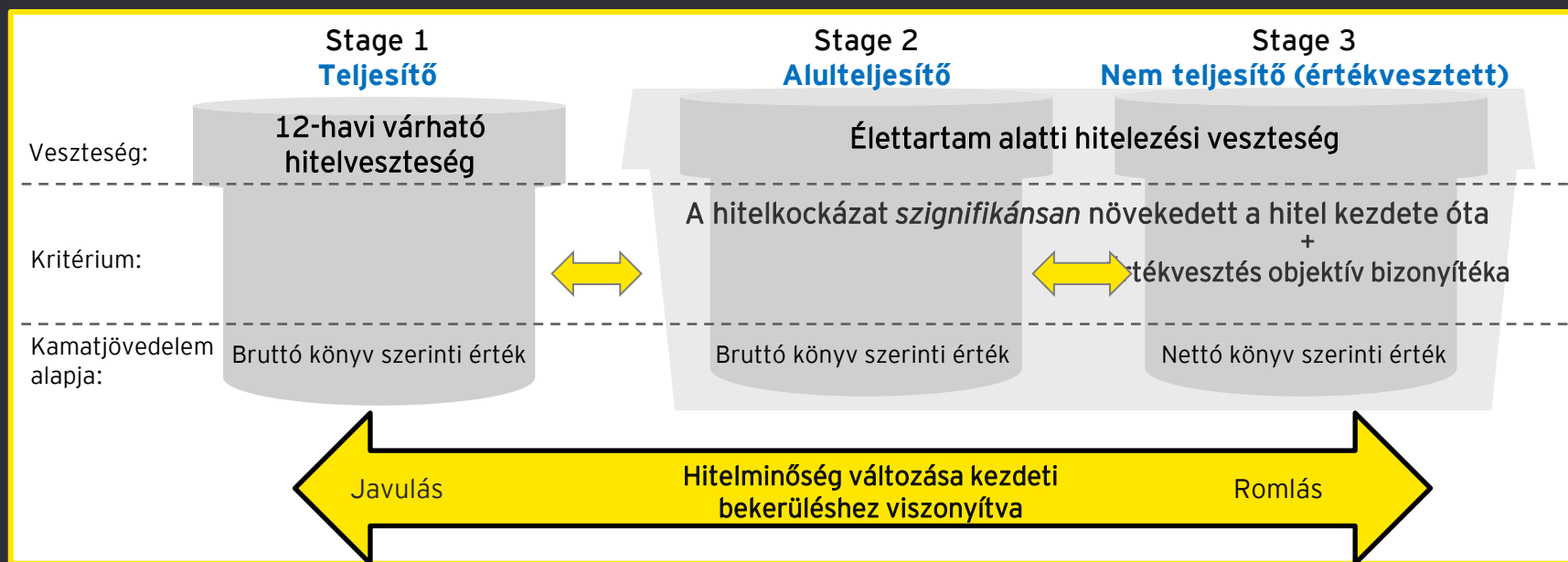

szerződéses cash flow-k és
várható cash flow-k különbsége
(EIR-rel diszkontálva)

IFRS 9 - Értékvesztés fogalmak

IFRS 9 - Várható hitelezési veszteség modell - általános megközelítés

- ▶ Az általános megközelítés alatt két mérési módszertant kell lefedni:
- ▶ **Stage 1 → 12-havi hitelezési veszteség** – az élettartam alatti hitelezési veszteség azon része, mely a riportálást követő 12 hónapban bekövetkező bedőlési valószínűséghez kapcsolódik
- ▶ **Stage 2- 3 → Élettartam alatti hitelezési veszteség** – hátralévő élettartam alatti várható veszteség jelenértéke
- ▶ A hitelezési veszteség mérésének a következőket kell tükröznie:
 - ▶ Valószínűséggel súlyozott összeg, a **lehetséges kimenetek (szcenáriók) értékelése** alapján
 - ▶ A **pénz időértékének** figyelembe vétele (azaz diszkontált értékek)
 - ▶ Aránytalan költség vagy erőfeszítés nélkül elérhető ésszerű és alátámasztott információ múltbeli eseményekről, **jelenlegi feltételekről és a jövőbeli gazdasági környezet előrejelzéséről**.

IFRS 9 - Értékvesztés vizsgáláshoz kapcsolódó könyvvizsgálati eljárások

- ▶ Csoportos értékvesztés
 - ▶ Kontroll környezet értékelése
 - ▶ Szakértők bevonása (hitelkockázat, makró)
 - ▶ Alapadatok tesztelése
 - ▶ Újraszámítás
 - ▶ Alternatív feltételezések

- ▶ Egyedi értékvesztés
 - ▶ Kontroll környezet értékelése
 - ▶ Az adós pénzügyi információinak vizsgálata
 - ▶ Egyéb releváns információk figyelembe vétele
 - ▶ Várható jövőbeni cash-flowk vizsgálata (pénzbeni megtérülés, fedezetek)
 - ▶ Szenáriók vizsgálata

Faktor, követeléskezelő
cégek

Jogszabályi háttér

Hpt.: Faktoring

- ▶ A Hpt. definiálja a követelésvásárlást:

„Követelésvásárlási tevékenység: követelésnek - a kötelezett kockázatának átvállalásával vagy anélkül történő - megszerzése, megelőlegezése (ideértve a faktoringot és a forfetírozást is), valamint leszámítolása, függetlenül attól, hogy a követelés esedékességének nyilvántartását és a kintlévőségek beszédését ki végzi”

- ▶ A definíció nem tesz különbséget faktoring és követelés-adásvétel között, így magában foglalja a Ptk. szerinti faktoringot és követelés-adásvételt egyaránt.

Vásárolt követeléssel azonosan kezelt követelés:

olyan követelés, amely nem az azt keletkeztető szerződés keretében, hanem utólag, más megállapodás, gazdasági esemény [csereügylet, tulajdonos által teljesített nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás (apport), garancia, kezesség beváltása, egyéb esemény] kapcsán került a pénzügyi intézményhez az eredeti szerződés szerinti jogosulttól vagy más személytől.

Factoring sajátosságai

- 1.) Kereskedelmi factoring (finanszírozási tevékenység)
- 2.) Work-out factoring (követeléskezelés)

Kereskedelmi faktoringhoz kapcsolódó jellemző folyamatok

- ▶ Faktorálási folyamat
 - ▶ Vevő és / vagy szállító vizsgálata (minősítése)
 - ▶ Fedezetek ellenőrzése (hitelbiztosítéki nyilvántartás, óvadék, biztosítás, kezesség)
 - ▶ Folyósítás (előleg)
 - ▶ Beszedés
 - ▶ Visszkereseti jog érvényesítésének folyamata

- ▶ Monitoring, értékvesztés
 - ▶ „Nemteljesítések”, hitelezési kockázatok értékelése
 - ▶ Fedezetérvényesítés folyamata
 - ▶ Garanciák, kezességek befogadása, érvényesítésük
 - ▶ Csalásgyanús ügyletek ellenőrzése

Work-out faktoring (vásárolt követelés) kapcsolódó jellemző folyamatok

- ▶ Követeléskezelés folyamat
 - ▶ Követelések vizsgálata (minősítése)
 - ▶ Fedezetek ellenőrzése (hitelbiztosítéki nyilvántartás, óvadék, biztosítás, kezesség)
 - ▶ Folyósítás - követelések vételárának kiegyenlítése
 - ▶ Pénzbefolyás elszámolása

- ▶ Értékelés, értékvesztés elszámolási folyamat
 - ▶ „Nemteljesítések”, hitelezési kockázatok értékelése
 - ▶ Fedezetérvényesítés (pl: Ingatlan) folyamata
 - ▶ Garanciák, kezességek befogadása, érvényesítésük
 - ▶ Csalásgyanús ügyletek ellenőrzése

Work-out faktoring (vásárolt követelés) pénzbefolyás elszámolása

- A követeléskezelő az ügyfelek részére a felmondott hitelszerződés alapján a hitelszerződésben rögzített feltételek szerint jogosult a vásárolt követelést továbbkamatoztatni (kamatot és késedelmi kamatot, valamint kezelési költséget felszámolni (együttesen: "saját elemek").
- A vásárolt követelés vásárolt tőkéből, vásárolt kamatból, vásárolt késedelmi kamatból és vásárolt költségből épülhet fel (együttesen: "vásárolt elemek"). A vásárolt tőkére a követeléskezelő kamatot, késedelmi kamatot és kezelési költséget számít fel, továbbá a vásárolt kamatra késedelmi kamat is felszámításra kerül.
- A Ptk. 6.46.§ értelmében ezen követeléselemek kielégítési sorrendje: költség, kamat és főtartozás (tőke). Nincs azonban egyértelműen rögzítve a 250/2000. (XII.24) Korm. rendeletben sem, hogy a saját és a vásárolt elemek kielégítési sorrendje esetében milyen szabályszerűség alkalmazandó. Mivel a saját elemek alapjai a vásárolt elemek, ezért a reális és a Ptk. előírásait is figyelembe vevő kielégítési sorrend az alábbi:
 1. Saját költség
 2. Vásárolt költség
 3. Saját késedelmi kamat
 4. Vásárolt késedelmi kamat
 5. Saját kamat
 6. Vásárolt kamat
 7. Vásárolt tőke

Work-out faktoring (követeléskezelés) fontosabb számviteli elszámolások

Számviteli elszámolás	Hazai elszámolás		IFRS	
	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés	Mérleg sort érintő könyvelés	Eredménykimutatást érintő könyvelés
Vásárolt követelés kezdeti megjelenítése	Bekerülési értéken (vételtár)	-	Értékvesztett („POCI”) pénzügyi eszköz (valós érték - IFRS 13 szerint)	
Vásárolt követelés követő értékelés	Nettó könyv szerinti értéken (Bekerülési érték - értékvesztés)	-	Hitelkorrigált effektív kamatlábbal számolt amortizált bekerülési értéken* csökkentve az értékvesztéssel és növelve az esetleges CF módosulásokkal	
Kamatbevétel elszámolása	-	Pénzbefolyással egyidőben	-	Effektív kamatláb módszerrel („CAIR”)
Értékvesztés elszámolás		Értékvesztés képzés / visszaírás bruttó módon		IFRS9 szerinti várható hitelezési veszteség*
Behajtáshoz kapcsolódó költségek és díjak		- Általános igazgatási költség + Egyéb pénzügyi szolgáltatás bevételei	Amortizált bekerülési értéket növelő/csökkentő tétel	Effektív kamatláb módszerrel („CAIR”)

*A kezdeti megjelenítéskor értékvesztettnek minősített POCI eszközök hitelkorrigált effektív kamatlábnak kiszámítása során figyelembe vételre kerül a becsült CF-ban a kezdeti becsült hitelezési veszteség

IFRS 9- POCI hitelek

Purchased (vásárolt)
Originated (keletkeztetett)
Credit
Impaired (értékvesztett)

A **kezdeti megjelenítéskor értékvesztettek**, vagyis, ha egy vagy több esemény bekövetkezése hátrányosan érinti a pénzügyi eszköz becsült jövőbeli cash flow-it.

Ilyen események lehetnek az alábbiak:

- ▶ a kibocsátó vagy a hitelfelvevő jelentős pénzügyi nehézsége;
- ▶ Szerződés szegés, például nem teljesítésből vagy késedelemből adódóan;
- ▶ a hitelfelvevő várhatóan csődbe megy, vagy egyéb pénzügyi reorganizáció várható;
- ▶ **beszerzés nagymértékű diszkonttal, amely diszkont a hitelezési veszteséget tükrözi.**

Egyenleg megerősítés

Egyenleg megerősítése gyakorlata

- Módszerek (pozitív, negatív, kiküldés)
- Platformok (papír alapú, elektronikus)
- Mintaválasztás
- Alternatív eljárások
- Work-out factoring tapasztalatok

Köszönöm szépen a
figyelmet!